

Beslutningsforslag nr. B 105. Fremsat den 25. marts 1999 af Villy Søvnal (SF), Anne Baastrup (SF), Pernille Frahm (SF) og Jes Lunde (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om nyt førtidspensionssystem med enklere ydelsesstruktur, forbedrede ydelser og øget retssikkerhed

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af dette folketingsår at fremsætte lovforslag til nyt førtidspensionssystem efter følgende retningslinjer:

1. Der indføres et enstrengt system, hvor alle førtidspensionister får den samme pensionsydelse uanset graden af erhvervsevnetab og ægtefællens økonomiske forhold.
2. Pensionsydelsen skal svare til den maksimale dagpengesats, som for tiden er 143.520 kr. om året, være skattepligtig og aftrappes, hvis man har anden personlig indkomst over 25.000 kr. om året.
3. Førtidspensionister med svære handicap skal derudover have et skattefrit tillæg, der dækker de ekstraudgifter, som er forbundet med handicappet.
4. Førtidspensionister, der modtager pension efter de nuværende regler, skal have en indtægtsgaranti, så de ikke går ned i indkomst, og det skal sikres, at deres ydelse årligt reguleres med samme procent som den ny pensionsydelse.
5. Det enstrengede system indføres over en årrække i takt med, at der tilvejebringes den nødvendige finansiering. Nye førtidspensionister indplaceres straks på det nye system, mens nuværende førtidspensionister løftes op på den højere ydelse over en årrække, idet der først gennemføres et løft af de laveste pensionstrin.
6. Der gennemføres en forbedret retsstilling for førtidspensionisterne ved, at
 - a) ansøgeren får ret til at være til stede, når sagen behandles,
 - b) ansøgeren får krav på aktindsigt i alle led i sagsbehandlingen,
 - c) ansøgeren får krav på skriftlig begrundelse, hvis lægeerklæringer underkendes,
 - d) der fastsættes maksimal sagsbehandlingstid på afgørelser.

Bemærkninger til forslaget

Problemerne med de nuværende regler om førtidspension

Det nuværende førtidspensionssystem er bureaukratisk og uigennemskueligt med helt urimelige sagsbehandlingstider og ringe retssikkerhed til følge. På trods af det indviklede system er resultatet hverken rimeligt eller retfærdigt, hvilket er helt uacceptabelt i betragtning af, at det har meget store økonomiske konsekvenser for den enkelte, hvilken førtidspension der tilkendes.

Systemet må betegnes som slidt op. Der kan ikke repareres mere på det. Systemet har følgende grundlæggende og alvorlige svagheder:

1. Tilkendelseskriteriet, hvor man må sætte et stort spørgsmålstejn ved, om det overhovedet er muligt at skelne meningsfuldt mellem et erhvervsevnetab på f.eks. 50 pct. eller 67 pct.
2. Ydelsesgradueringen, der afhænger af det skønnede erhvervstab og af alderen. Om ens erhvervsevnetab anslås til 50 pct. eller 67 pct. vil imidlertid være underordnet i en jobsituation, da den del af funktionsevnen, som er intakt, i praksis er værdiløs på det ordinære arbejdsmarked i dag. Som det fremgår af bilaget, er forskellen på ydelserne meget stor. De særligt lave ydelser til de 60-66-årige er udtryk for renlivet aldersdiskrimination.
3. Det nuværende system er uigennemskueligt, da dele af pensionen er skattefri, visse tillæg reguleres efter husstandsindkomsten, nogle tillæg efter personlig indkomst og andre tillæg slet ikke reguleres.
4. Systemet er præget af langsommelig og bureaukratisk sagsbehandling, hvor det ofte er uklart for ansøgeren, hvem der har tilkendelseskompetencen. Retssikkerheden i sagsbehandlingen er tvivlsom og svær at sikre sig for ansøgerne, særlig for de mange nedslidte og syge mennesker, der er blandt ansøgerne. Det udsætter ansøgere for et unødvendigt pres.
5. Lave ydelser. Der er med undtagelse af den højeste pension tale om lave ydelser, målt ikke alene i forhold til indkomsten ved et normalt arbejde,

men også i forhold til arbejdsløsheds- og sygedagpenge.

6. Par, der typisk tilrettelægger tilværelsen ud fra to fuldtidsindkomster, havner nemt i en håbløs økonomisk situation, når den ene ægtefælle overgår til førtidspension. Det skyldes, at dele af førtidspensionen aftrappes på grundlag af ægtefællens indkomst.

Som det fremgår, er det hårdt tiltrængt med en omlægning af førtidspensionssystemet, så der rettes op på de åbenlyse uretfærdigheder og skævheder, der findes i dag. Det er baggrunden for at foreslå et nyt førtidspensionssystem med en ensartet ydelse, der svarer til den maksimale dagpengesats.

Fordele ved det enstrengede system

I forhold til det eksisterende system vil det enstrengede system have en række fordele:

1. De førtidspensionister, som i dag befinder sig på de to laveste pensionssatser, og som er blandt de fattigste i samfundet, får et pænt indkomstløft.
2. Der gøres op med den helt urimelige behandling af førtidspensionister, der er gift med erhvervsaktive.
3. Der træffes færre skønmæssige afgørelser. Herved øges retssikkerheden, og ansøgerne styrkes over for de sociale myndigheder, og det er der brug for. Der er for mange eksempler på ansøgninger om førtidspension, der afvises til trods for, at erhvervsevnen ud fra en lægelig bedømmelse klart berettiger til tilkendelse af pensionen.
4. Der opnås en regelforenklung, som betyder større retssikkerhed og gennemskelighed, hurtigere sagsbehandling samt administrative besparelser. De frigivne ressourcer kan herefter anvendes mere offensivt på forebyggelse, opsøgende arbejde og bedre vejledning til den enkelte.

Udgifter og finansiering

Uden at medregne effekten af den forebyggende indsats skønnes merudgiften ved det enstrengede system at være omkring 3 mia. kr.

Vurderes udgifterne til førtidspension alene, inklusiv det særlige tillæg til svært handicappede, er merudgiften på ca. 4,5 mia. kr. Der vil være afledte besparelser på boligydelsen på grund af indkomstløftet. Denne besparelse anslås til 0,9 mia. kr. Indregnes effekten af regeringens fleksjonsmålsætning i år 2005, fremkommer der en yderligere besparelse på knap 0,8 mia. kr. netto.

Det enstrengede system skal indføres over en år-række i takt med, at der kan fremskaffes finansiering. Inden for denne model vil de årlige satspuljer, som er på ca. 0,5 mia. kr. om året, kunne bidrage med en pæn

del af finansieringen. Yderligere finansiering kan findes ved brugerbetaling på arbejdsmiljøområdet. Hvert år koster dårligt arbejdsmiljø de offentlige kasser 13 mia. kr., hvoraf de 5 mia. kr. er udgifter til førtidspension. Det er med andre ord en stor del af udgifterne til førtidspension, der skyldes dårligt arbejdsmiljø. På den baggrund foreslås præmierne til arbejdsskadeforsikring gradvist forhøjet med 1-2 mia. kr., differentieret efter kvaliteten af virksomhedernes arbejdsmiljø. Dermed opnås også, at virksomhederne får en øget økonomisk tilskyndelse til at forbedre arbejdsmiljøet med færre førtidspensionister til følge.

Skriftlig fremsættelse

Villy Søvnald (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nyt førtidspensionssystem med enklere ydelsesstruktur, forbedrede ydelser og øget retssikkerhed.

(Beslutningsforslag nr. B 105).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Fordelingsvirkninger

Størrelsen af den udbetalte månedlige ydelse i en gennemsnitskommune for nuværende pensionister i dag og i enstrenget system, hvor ydelsen svarer til dagpengemaksimum. 1999-satser.

Pensionsform	Enlige		Par*		Par**	
	System i dag	Enstrenget system	System i dag	Enstrenget system	System i dag	Enstrenget system
Almindelig førtidspension	5.850	8.230	4.545	8.230	3.475	8.230
Forhøjet almindelig førtidspension	6.866	8.230	5.562	8.230	4.492	8.230
Mellemste førtidspension	7.796	8.230	6.493	8.230	5.422	8.230
Højeste førtidspension	9.403	9.403	8.100	8.230	7.092	8.230

* Ægtefælle får almindelig førtidspension.

* Ægtefælle tjener 275.000 kr. om året (før arbejdsmarkedsbidrag). Aftrapningen af pensionstillægget p.g.a. ægtefællens indkomst betyder, at førtidspensionisten mister hele pensionstillægget.